

Stanovisko vlády

k návrhu poslance Davida Kádnera na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 145)

Vláda na své schůzi dne 23. dubna 2014 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas** z těchto důvodů:

Vláda, aniž by zpochybňovala myšlenku, že člověk má právo efektivně se bránit proti vetřelci, který násilím pronikl do jeho obydlí, považuje předložený návrh za neopodstatněný a z hlediska použité formulace zcela nevhodný.

Odůvodnění návrhu nejen nerozebírá současné pojetí institutu nutné obrany, které je ustálené a prakticky neměnné po několik desetiletí, ani neidentifikuje jeho nedostatky, ale dokonce přiznává, že judikatura vycházející ze stávající právní úpravy se vyvíjí k vyššímu respektování práv obránce a vlastně tedy není se záměry návrhu v rozporu. Zásah do takto významné právní úpravy je bez důkladné analýzy a náležitého odůvodnění navrhované změny zcela nevhodný a jako takový by mohl přinést nežádoucí důsledky.

Pokud jde o formulaci navrhovaného nového § 29 odst. 3 trestního zákoníku, lze poukázat například na tyto nedostatky:

1. V novém odstavci předně není vymezen vztah k dosavadnímu znění § 29 upravujícímu nutnou obranu jako „*čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem*“, za předpokladu, že obrana není „*zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku*“.

Ačkoliv podle odůvodnění se má jednat o určité rozšíření mezí nutné obrany, nové ustanovení, v jehož formulaci chybí například slovo „také“, bylo možno chápat jako zúžení významu pojmu „nutná obrana“ pouze na případy obrany proti neoprávněnému násilnému vniknutí do cizího obydlí.

Návrh nového ustanovení také pro případy obrany proti neoprávněnému násilnému vniknutí do cizího obydlí nepředpokládá nutnost aktuálně trvajícího nebo hrozícího útoku proti obránci nebo jiné osobě a zřejmě by tak v těchto případech nebylo uplatnitelné ani omezení, že nutná obrana nesmí být „zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku“. Taková absence limitů by však byla zcela neakceptovatelná.

2. Ačkoliv je cílem návrhu zpřesnění stávající úpravy, sám užívá neurčité pojmy. Zejména pojem „oprávněná obava“ není, na rozdíl od pojmu „důvodná obava“ použitého například ve skutkových podstatách trestných činů nebezpečné vyhrožování a nebezpečné pronásledování (§ 353 a 354), v českém právním řádu vůbec užíván. Obava přitom není záležitostí právní, jako spíše faktickou, a proto lze stěží hovořit o její oprávněnosti.